

ACC. N:R M. 15521: 1-4.

Landskap: Skåne Upptecknare: Carl Axel Mildner
Härad: Färs Berättare: Anders Månsson, Kollejä-äld. d. hem
Socken: Fränninge Berättarens yrke: målare
Uppteckningsår: 1962 Född år 1875 i Starrarp, Fränninge sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-4.

LUF 73.

Byggnadsförenings i min tid i Stenarap.

Det var först efter sekelskiftet, som den upphörde. Aldermans-
gille förekom — först förlades detta till handelsbutikerna, men se-
nare gick det från gård till gård. I slutet på 1800-talet bildades
ett mejeri; först hade ett privat mejeri funnits, till vilket en del
bönder levererade sin mjölk. Efter sekelskiftet blev riksdagsman
Mårten Trolldenier en föregångsman i bygden. Alla sig upp till honom
och följde hans råd och anvisningar. Då han införde nya jordbruksfö-
rbättringar, blev denna ett mönster. Vägarna var dåliga för, och de
förbättrades ej förän en bit in på 1900-talet. Under vintern då snön
hade packat sig till is, kunde man taga sig fram överallt, och därför
var det mycket sällan någon väg väg skottades fri från snö. Omkring
1895 kom det en amerikanare till bygden, och med sig hade han en
automobil. Det var första gången vi såg en sådan i Stenarap. Järn-
vägen kom ca. 1880, och min far fick arbete där. Med järnvägen
kom många nya varor till handelsbutikerna, och folk började göra
resor till stället. Postgången mellan Stenarap och Vallsjö skötte
jag under åren 1887-1889. Jag gick sträckan tre dagar i

veckan, och betalningen var 58 kronor för ett år. Samtidigt som jag lämnade posten, förde jag med meddelande gårdarna emellan. Det var först efter sekelskiftet som skjutskötet upphörde. En del kallar, som hjälpte till vid stora gårdar, lämnade jordbruket och blev målare. Det var ett bra avlönat yrke - i Malmö fick t. ex. målarna 3 kronor om dagen. Många emigrerade under 1800-talets slut. Efter sekelskiftet var det endast ett fåtal som reste. Det var isynnerhet stäktingarnas brev från Amerika och annonser i tidningar som lockade folket i bygden att resa. Omkring 1910 började isoleringsmaterial att användas vid husbyggnad. Måblerna skulle vara målade - men även en mera konstnärlig ornamentik, såsom tulpenmönster, fick målarna utföra. I min ungdom var jag även kaktus och var på många kalas. Det var tradition med mycket mat och dryck. Isynnerhet spriten var viktig, för blev ej alla gäster "fulla", var det inte något lyckat kalas. Det var först på 1930-talet, som lokale uter för hemmen började användas. Då någon skulle inbjudas för, skedde detta genom att skicka ett meddelande. Någon present gav man inte själv - istället slog alla de uppraktande sig till

Samman och gav en present. Ett nytt nioje vid sekelskiftet
blev gramofonen, som möjliggjorde dans utan en spelman. I
min barndom fanns "Skånska dagbladet" och "Lystad allehanda".
Den förra kostade 80 öre i kvartalet. Det var först då tidningarna
blev vanliga, som böcker började köpas. Självt köpte jag en stor
världshistoria; detta verk hade annonserats i en dags tidning. Torr
sjöngs det mycket gemensamt — det kunde t. ex. vara när man gick
fram längs en väg, eller på något kalas. Det man sjöng mest var
folkvisor eller skillingstyck. Det kunde även finnas någon "versmaka-
re" i bygden som skrev en text till en känd melodi. Visböcker och
poesiböcker var populära i min ungdom. Visböckerna var billiga att
köpa, och poesiböckerna blev ett "förtroende", då t. ex. pojken skrev
en vers i flickans bok. Det muntliga berättandet spelade en stor
roll då det gällde nyheter — men mycket sagor och sägner har jag
inte hört. Förmodligen folk i bygden sände ibland sina söner till
högskolor. När jag var omkring elva år gammal, upphörde hus-
förelser. Självt hann jag vara med om två husförelser. Väckel-
serrelser har inte spelat någon roll här i bygden — dock blev

ACC. N:R M. 15521: 4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Hälsningssången" antyckt för sitt vackra spel och sång.

4